

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д. ик. н. Виржиния Иванова Желязкова от ВУЗФ-София

на дисертационен труд за присъждане на научна степен

„доктор на науките”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни
науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: д-р Алина Валения

**Тема: „Конкурентоспособность государств-членов Европейского
союза в свете реализации Стратегии „Европа 2020”**

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 106 от 01.03.2023 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема **„Конкурентоспособность государств-членов Европейского союза в свете реализации Стратегии „Европа 2020”** за придобиване на научна степен „доктор на науките” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика.

Автор на дисертационния труд е д-р Алина Валения – кандидат към катедра „Финанси и застраховане“ във ВУЗФ.

Предадените от д-р Валения материали включват:

- автобиография;
- копие на дипломата за придобита образователно-квалификационна степен „доктор“;
- дисертационен труд за присъждане на НС „доктор на науките“;
- автореферат на дисертационния труд;
- справка за научните публикации по темата на дисертационния труд и резюметата им;
- справка за приносите в дисертационния труд;
- справка за цитиранията на научните трудове на кандидата от други учени;
- справка за изпълнение на националните минимални изисквания за присъждане на НС „доктор на науките“ според Закона за развитието на академичния състав в Р България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане.

Във връзка с настоящата процедура кандидатът е приложил:

- две самостоятелни монографични изследвания;
- общо 18 броя научни публикации в различни научни издания.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Кандидатът д-р Валения придобива ОКС „магистър“ по специалност „Икономика и производството и търговията на селскостопанска продукция“ през 1985 г. от Агрономически университет „Хюго Колатай“ в гр. Краков. През 1998 г. придобива докторска степен по селскостопански науки от Варшавското икономическо училище.

Д-р Валения се отличава с дългогодишния си опит като академичен преподавател и учен в Университета в Ржежов, Полша. Автор е на над 100

научни публикации. Паралелно с работата си областта на висшето образование от 1986 г. тя работи в поделението на Върховната сметна палата на Полшав гр. Ржежов като главен специалист „Държавен контрол“.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Стратегията „Европа 2020“ на Европейския съюз и нейното прилагане предизвика както политически ентусиазъм, така и сериозен дебат в международната научна литература относно своята ефективност и ефикасност. Изпълнението на големите амбиции и цели, заложи в нея, за съжаление беше поставено на сериозни изпитания. Резултатите от усилията на страните-членки в периода до 2020 година поставят основата на готовността им за реализацията на новите, още по-високи цели на съюза, представени в т. нар. Зелен пакт (или Зелена сделка).

В светлината на широката дискуссионност на конкурентоспособността на страните-членки при реализацията на Стратегия „Европа 2020“ представеният за разглеждане дисертационен труд притежава безпорна дисертабилност.

Резултатите от изследването, представено в неговите рамки, са интересни и имат подчертано актуално значение.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Трудът е разработен на руски език и се състои от общо 292 страници, разпределени в увод, пет раздела, заключение и списъци на използваната литература, таблиците и графиките в текста

Уводът има въвеждащ в проблематика характер и в него ясно се разкрива мотивацията за избор на тема от страна на автора.

В рамките на първия, кратък раздел кандидатът отделя специално внимание на методиката и методологията на изследването. Подробно, ясно и коректно са обосновани целите на работата и хипотезите. Тази детайлност на описанието на изследователския подход говори за задълбочеността на знанията на кандидата по изследваната от нея проблематика. Изложението е логично и последователно.

В рамките на втория раздел кандидатът представя в аналитичен план теоретичните аспекти на конкурентоспособността на икономиката. Тук подробно се разглеждат и дискутират основните теории в тази област, факторите, които формират международната конкурентоспособност на икономиката и основните показатели, които се използват за целите на проследяването на конкурентоспособността на икономиката.

Обект на следващия, трети раздел на труда, са финансовите инструменти на ЕС, които подкрепят реализацията на Стратегия „Европа 2020“ в рамките на кохезионната политика. В тази част авторът подробно анализира първо, модела на европейските политики в тази област в периода 2014-2020 година, след това целите на инвестиционната и иновационната политика на ЕС, конкурентоспособността на политиката по сближаване на ЕС след 2020 година и представя отделните инициативи и програми, заложили за реализирането на целите на ЕС за периода 2021-2027 година. Този раздел представлява много добър обзор на политиките на ЕС свързани с реализирането на Стратегия „Европа 2020“ и на заложените за следващия период основни насоки на тези политики и инструментите за реализацията им.

В четвъртия раздел на дисертационния труд кандидатът представя своята оценка на степента на реализация на ключовите направления от Стратегия „Европа 2020“. Тук авторът анализира основни показатели за успеха на стратегията както за отделни държави-членки, така и за съюза като цяло. Представени са рейтингите на държавите-членки на ЕС в

контекста на изпълнението от тяхна страна на стратегията, анализиран е най-съществения в глобален план резултат от прилагането на стратегията – състоянието на конкурентоспособността на ЕС като цяло на международните пазари. Анализът преминава плавно и логично в следващия, последен, пети раздел на дисертационния труд, чийто обект е конкурентоспособността на икономиките на ЕС и страните-членки съгласно различни показатели за конкурентоспособност. На първо място авторът анализира конкурентоспособността въз основа на информацията за брутния вътрешен продукт на отделните страни-членки. По-нататък продължава с разглеждане на неравенството на доходите, риска от бедност и други аспекти на социалната изолация, индекса за регионална конкурентоспособност, който показва състоянието на отделните региони в границите на страните-членки, данни за индекса на човешкото развитие и други.

В заключението коректно и последователно са представени основните изводи от изследването. Трудът има завършен характер. Авторът безспорно е запозната много добре с научната литература по изследваната от нея тема и това проличава както от задълбочеността на анализите в рамките на труда, така и от броя на цитираните източници: общо 177 броя на различни езици.

Текстът е обогатен с множество графики и таблици, които илюстрират авторовите идеи и резултатите от направените от нея изследвания.

5. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Кандидатът е дефинирал и е предоставил справка за общо единадесет броя приноси. Те не са разпределени по типове, но аз ги причислявам към категорията на научно-приложните приноси. Приемам ги по начина, по

който са формулирани. Считам, че тези формулировки отразяват обективно постигнатото в труда.

6. Преценка на публикациите по дисертационния труд и изпълнение на минималните национални изисквания

Представените за рецензиране публикации по темата на дисертационния труд, както и цитиранията им, са достатъчно на брой и по вид, за да отговорят на националните на минимални изисквания за присъждане на НС „доктор на науките“, залегнали в Закона за развитието на академичния състав на Р България и Правилника за неговото прилагане.

8. Лично участие на кандидата

Към момента на изготвянето на рецензията няма информация за плагиатство в трудовете на д-р Валения.

9. Автореферат

Авторефератът в съкратен вид коректно отразява постигнатото в дисертационния труд и е изготвен съобразно възприетите академични норми за подобен род научни разработки.

10. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки по изследването. Препоръчвам на д-р Валения да издаде дисертационния си труд на английски език. По този начин ще добие по-широка разпознаваемост.

11. Лични впечатления

Не познавам лично кандидата, но от документацията по конкурса с увереност мога да потвърдя, че тя е учен със сериозен потенциал.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на кандидат д-р Алина Валения на тема: **„Конкурентоспособностъ государств-членов Европейского союза в свете реализации Стратегии „Европа 2020”** притежава безспорни научни и научно-приложни приноси. Научната продукция на кандидата е завидна. Давам своята положителна оценка за тях и гласувам „ЗА“ присъждането на научната степен „доктор на науките“ по ПН 3.8 Икономика на д-р Алина Валения.

12.04.2023 г.

Рецензент:

гр. София

.....

(проф. д. ик. н. В. Желязкова)